

Petrus Sweerts/Schweers/Schweerts/Zwiers hakte in Hoegaarden de tweede Vrijheidsboom om (december 1797).

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

De Fransgezinden aan de macht te Hoegaarden als gevolg van de revolutie van 1789.

Op 22-11-1792 deed de Franse generaal Dumouriez met zijn troepen zijn intrede te Tienen en de volgende dag werd daar voor het Stadhuis de *Vrijheidsboom* geplant.

De Hoegaardse Fransgezinden o.l.v. Jean Baptist Van Autgaerden en Windelincx woonden met hun volgelingen de plechtigheid bij, maar te Hoegaarden kwam het toen nog tot geen boomplanting.

Engeland, Pruisen en Oostenrijk vormden ondertussen een coalitie tegen Frankrijk en lieten aan het volk in de Nederlanden weten dat zij weldra de gehate Fransen zouden verdrijven. Dit bericht drong door tot in de streek van Tienen en Hoegaarden waar de aanhangers van het Oud-Regiem (de Regentie gedomineerd door de clan Sweerts) zich verheugden en alles klaar maakten voor de weerwraak en de geleden smaad.

Begin maart 1793 begonnen de Oostenrijkers, onder bevel van de Prins van Coburg, de Fransen overal uit het Maasdal te verjagen.

De Fransen vluchtten naar Brabant, waar Generaal Dumouriez de tegenaanval voorbereidde.

De verontrusting maakte zich meester onder de troepen en iedereen voelde dat er wat op til was. Op 10-03-1793 lieten de Fransen hun poedermagazijn, gelegen in de Minderbroederstraat te Tienen, in de lucht vliegen. Het kostte het leven aan een 80-tal personen, waaronder de Hoegaardier Lambert Berrewaerts/Berwaert (zoon van Antoon) uit Groot Overlaar.

De Fransen verlieten nadien de stad en verzamelden zich met het gros van hun leger bij Landen. Sommige Fransgezinden sloegen op de vlucht, maar Van Autgaerden bleef te Hoegaarden -omringd door zijn getrouwen- het hoge woord voeren en veegde zijn botten aan al dat gekef.

Wist hij misschien beter?

Op 18-03-1793 greep te Neerwinden de grote slag plaats, waar de Prins van Coburg de Fransen versloeg. Met vreugde werd de nederlaag van Dumouriez vernomen, want op deze korte tijd had het volk de Fransen leren kennen en inzien wat '*Vrijheid - Gelijkheid en Broederlijkheid*' te betekenen had.

Enkele dagen later kwamen de Prins van Coburg en Aartshertog Karel Lodewijk naar Tienen.

Veel volk van Hoegaarden liep naar de stad om de Duitse Prins en de broer van de Oostenrijkse Keizer toe te juichen. De Vrijheidsboom lag er uitgehakt en vele Fransgezinden, veranderen van hemd. Zij verdedigden nu wat zij voordien bestreden hadden. En overal werden de oude instellingen terug ingevoerd.

Prinsbisschop François de Méan, die sinds 1792 zijn oom Constantin van Hoensbroeck was opgevolgd, stelde zich streng op tegen de oproerlingen en allen die in het Prinsbisdom de orde hadden verstoord. In juni 1793 stuurde hij een officiële afvaardiging naar Hoegaarden, om ter plaatse de toestand grondig te onderzoeken. De oude *Regentie* werd terug ingesteld en zag er uit als volgt:

Meier en Schepen Henri Schepers, **Schepen** Arnold Vandermolen, **Schepen** Joannes Van Nerum, **Schepen** Antoine Le Brasseur, **Griffier en Schepen** Ant. Balth. Sweerts

Burgemeester Martin Stockmans

Gezwoeren :

Voor het centrum: François Vandermolen en Nicolaes Brieven

Voor Hoksem: Henri Tritsmans

Voor Bost: Joseph Lammens

Voor Overlaar: Guillaume Vanmol

Voor Nerm: Jan Stockmans

Voor Aalst: Guillaume Schoensetters

Voor Rommersom: Joannes Sweerts

Voor Houtem: Joannes Vandermolen

Joannes Van Nerum, François Vandermolen en de twee Sweertsen behoorden tot de V-Geslachten, al de anderen waren bloedverwanten, vrienden en vertrouwensmannen.

De eerste vrijheidsboom werd geplant op 21 januari 1796.

Op 1 Pluviose An IV (21-01-1796), derde verjaring van de onthoofding van Louis XVI, laatste Koning van de Fransen, greep te Hoegaarden de eerste officiële plechtigheid plaats sinds de verovering van onze gewesten.

Van Autgaerden had gezworen er de mooiste dag uit zijn leven van te maken en te tonen wie hij was.

Vanuit 't Nieuwhuys vertrok een stoet, met de Franse vlag voorop en onder de tonen van "*La Marseillaise*". Zij stapten op naar de plaats en wanneer zij ter hoogte kwamen van de

“geuse capelle” (voormalige verzamelplaats van de “Vijgen”) begonnen de kerkklokken te luiden.

Onder allerlei bedreigingen hadden zij Pastoor-Deken Sweerts tot deze handeling verplicht. Maar Sweerts lag ziek te bed (?) en zijn onderpastoor Quadpeerds was juist toevallig afwezig. Toen heeft één van de mannen van Van Autgaerden de klokken doen luiden, maar het geluid was volgens de tegenstanders armzalig, zodat de eerste plechtigheid al slecht begon.

Een grote menigte stond op de ‘Plek’ verzameld, tussen agenten van de Commissaris, om gesprekken en commentaar op te vangen. Van Autgaerden droeg zijn sabel en zijn statige *Sansculottenmuts* en ging tot de plechtige planting van de Vrijheidsboom over. In het Frans en het Vlaams nam hij het woord en sprak:

‘Burgers, wij zijn hier vandaag allen tegenwoordig, om zoals in alle gemeenten van de Republiek, en door de legers op land en zee, een grote dag te vieren, namelijk de verjaring van de juiste en verdiende straf van de laatste Koning van de Fransen. De boom die hier geplant werd is het Symbool van de overwinning op de gehate Prins bisschoppelijke tirannie en op het Koningschap en ook op de bende van Kanunniken die ons ten allen tijde hebben verslonden. Dat deze boom krachtig en recht moge opgroeien in het teken van gelijkheid, vrijheid en broederschap en tot heil van de zegevierende Franse Republiek; één en onverdeelbaar.’

En opnieuw galmde: “*La Marseillaise*” over Hoegaarden en wanneer de laatste tonen uitstierven, riep Van Autgaerden luidkeels “*A bas les Calottins, à bas la cohorte de chanoines*” en zijn vurigste aanhangers herhaalden in koor zijn woorden. Voor het *Kapittelhuys* stonden op dat ogenblik enkele mannen die het huis bewaakten, om bij het minste gebeuren onmiddellijk te kunnen ingrijpen. Maar aan het *Arendsnest*, de woonst van griffier Antoon Balthazar Sweerts waren alle luiken en poorten dicht en er was niet de minste beweging te bespeuren.

Beneden op de Plaats rond de Vrijheidsboom, in wiens top een sansculottenmuts hing, ten teken van vrijheid, ging de plechtigheid ondertussen verder. Van Autgaerden kondigde aan dat er nu, als gevolg van de wet van 23 Nivôse An IV (13-01-1796) zou worden overgegaan tot het afleggen en het ondertekenen van “*de eed van haat*” (*le serment de la haine*), een gebeuren dat zich jaarlijks op de 21ste januari zou herhalen.

Met luide stem legde hij als eerste man de eed af:

‘Ik zweer oprechte gehechtheid aan de Republiek en verklaar mijn eeuwige haat tegen het Koningschap en het vroegere tirannieke Prinsbisdom. Ik ben bereid mijn bloed hiervoor ten allen tijde te willen inzetten en roep met geestdrift – Leve de Republiek’.

Vervolgens werd deze eed op papier ondertekend door 38 personen.

Na de plechtigheid ging het stoetsgewijs naar 't Nieuwhuys, waar het bier overvloedig uit de stopen liep en waar de viering luidruchtig voort ging. Daar werd de lijst nog verder ondertekend door 11 man.

Samen waren er dus slechts 49 handtekeningen en grotendeels nog van notabelen uit verschillende gemeenten van het kanton.

Dat was zeer weinig voor een eerste groots Republikeins feest.

En tussen deze 49 waren er amper een 25 tal uit Hoegaarden en de gehuchten, waaronder 4 bedenkelijke gevallen. Dat betekende slechts 1/12 ten opzichte van de handtekeningen op de *revocatieacte* van mei 1789, toen meer dan 300 getrouwen achter Van Autgaerden stonden.

En anderzijds valt er ook op te merken, dat vele notabelen uit de kantongemeenten afwezig waren, wat er op wijst, dat zij wel in de Municipale Raad zetelden, om hun dorp te helpen besturen, maar daarom nog niet revolutionair gezind waren.

Moet hieruit besloten worden dat Van Autgaerden een groot aantal volgelingen had verloren en nog slechts door een kleine klik werd gesteund?

De aanplanting van de Vrijheidsboom was zeker en vast geen succes geworden en had aan de gemeente alleen niet minder dan 160 gulden, 12 stuivers en 10 oorden gekost.

De eigenlijke aanleiding tot de tegenstand te Hoegaarden gebeurde echter begin 1796. Als gevolg van de *wet Le Chapelier* van 19 Brumaire An IV (10-11-1795), was alle gilde- en ambachtsleven verboden. Dat trof de leden uit deze corporaties en vooral de oude schepenfamilies en vroegere notabelen in hun fierheid en in al wat hun heilig was, want het decreet betekende niets minder dan de radicale afschaffing van de *Confrérie van de V-Geslachten*, de Brouwersgilde, de Schuttersgilden en het *Genootschap van de XII Apostelen*, waarin zij allen beschermende of leidende functies bekleedden.

Een paar maanden gingen voorbij, vooraleer de draagwijdte van dit verbod, goed doordrong.

Maar op 21-01-1796, bij de planting van de eerste Vrijheidsboom te Hoegaarden en de “*eed van haat*” kwam er verzet op gang.

De Vrijheidsboom op 21-01-1796 op de Plaats geplant, als symbool van overwinning op de oude Prins bisschoppelijke tirannie en het Koningschap, **werd na één jaar tijdens de nacht van 20 op 21 januari 1797 door onbekenden omgehakt.**

Van Autgaerden liet door zijn politieofficier Vandenbempt een streng onderzoek instellen, maar de daders bleven onvindbaar.

De Commissaris van de Uitvoerende Macht, liet dan maar in alle stilte een nieuwe boom in de grond steken.

De tweede vrijheidsboom werd eveneens omgehakt op 17 december 1797.

Op 17-12-1797 werd te Hoegaarden voor de tweede maal, ook deze *Vrijheidsboom* omgehakt, tot grote woede van de Fransgezinden. Maar hoe groter hun woede, hoe meer de *Conspiratie* toesloeg. Begin 1798 werd het huis van Henri Nijs, in de nacht met zwarte tekens besmeurd.

Nijs was op 23-12-1797 als gevolmachtigde aangesteld om te Brussel de Kantonnale Raad te vertegenwoordigen bij de verkoop van zwart goed.

Enkele dagen later werd voor de woonst van Putzeys, vrederechter, een verscheurde “*bonnet phrygien*” (*sansculottenmuts*) opgehangen.

Toen liet Van Autgaerden in de Collegiale kerk van Hoegaarden openbare vergaderingen doorgaan, waardoor hij de bidplaats ontheiligde en de gelovigen ten zeerste krenkte.

Hij beklom de preekstoel en met zijn rode Clubmuts getooid, spuwde hij al zijn haat uit tegen de adel en geestelijkheid.

Plichtig of medeplichtig?

Op zondagavond 17 december 1797 rond 10 uur werd op de Grote Plaats te Hoegaarden de Franse vrijheidsboom omgehakt. Twee personen werden aangehouden, namelijk de 20-jarige Petrus Sweerts uit het gehucht Rommersom en de 21-jarige François Van Nerum uit Hoegaarden-centrum. Petrus was ongehuwde zoon van Joannes Sweerts en Elisabeth Vranckx. François Van Nerum was ongehuwde zoon van Franciscus Van Nerum en Catherine Lowet.

De bijl waarmee de boom was omgehakt werd teruggevonden op de koer van de herberg ‘*Rust op den Berg*’, gehouden door Hendrik Van Nerum, broer van François, bijgenaamd ‘*Rikkes van Siskes*’, 24 jaar oud en sinds 1795 getrouwd met Marie Groetaers. Tijdens de huiszoeking was Hendrik afwezig. Mogelijks was hij gevlucht, alhoewel tegen hem geen ‘*mandat d’arrêt*’ (aanhoudingsmandaat) was uitgevaardigd.

De twee anderen werden op 1 nivôse an IV (21 december 1797) door vrederechter Putzeys tot 9 maanden gevangenisstraf en tot terugbetaling van de aangerichte schade veroordeeld.

De veroordeling luidde als volgt:

‘... prévenu de complicité d’avoir coupé l’arbre de la liberté de la commune d’Hougaerde, le 27 frimaire dernier à 10 heures du soir.’¹

¹ Acte 35 (Sweerts), 36 (Van Nerum)

Opvallend is dat de akten alleen van ‘*complicité*’ en niet van ‘*culpabilité*’ spreken, zodat het niet uitgemaakt is of zij ‘plichtig’ dan wel ‘medeplichtig’ waren.

Hoegaarden nu: ‘Rust op den Berg’ (huidige woonst, geen herberg meer)

Nopens Sweerts bestond er geen twijfel. Hij was er bij geweest, hetzij als dader, hetzij als mededader. Wat de gebroeders Van Nerum betreft ligt het moeilijker. Vaak werden ze met elkaar verward zodat niet duidelijk is of het nu François was of Hendrik, of allebei!

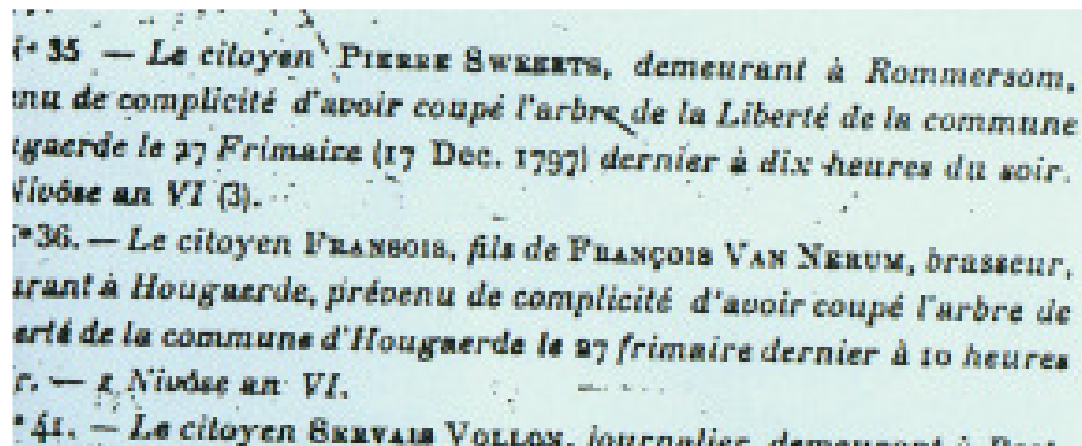
In de familie bestaat er maar één versie: ‘*Hendrik verschafte de bijl en Sweerts hakte de boom om.*’ Over François werd niet gesproken. Nochtans is François samen met Sweerts veroordeeld als ‘medeplichtige’ en werd er tegen Hendrik zelfs geen aanhoudingsmandaat uitgevaardigd.

Maar waarom sloeg Hendrik dan op de vlucht?

Er zijn verschillende mogelijkheden:

- 1 François Van Nerum is de bijl gaan halen en terugplaatsen in het huis van zijn broer, zonder dat deze er van op de hoogte was; vluchtte Hendrik uit angst?
- 2 Hendrik kan de bijl aan Sweerts hebben gegeven, die vervolgens alleen of met François heeft gehandeld.
- 3 Het is ook mogelijk dat Hendrik met zijn eigen bijl de boom heeft omgehakt en hierin werd geholpen door Sweerts alleen, of door Sweerts en François.
- 4 Heeft François Van Nerum, die niets met de zaak te maken had, zich misschien vrijwillig gemeld en alles op zich genomen, om zijn gehuwde broeder, wiens vrouw elk ogenblik haar tweede kind ter wereld kon brengen, buiten alle verdenking te stellen? Maar in dit geval had Hendrik de vlucht niet mogen nemen, wat hem verdacht maakte.

We zullen nooit de waarheid kunnen achterhalen. Mar vast staat dat Petrus Sweerts en François Van Nerum veroordeeld werden voor ‘medeplichtigheid’ en tegen Hendrik gebeurde niets, niettegenstaande de bijl in zijn huis werd gevonden. Het is ook mogelijk dat de hoofdschuldige niet werd gevonden, dat tegen Hendrik Van Nerum geen bewijzen bestonden of dat iemand in de omgeving van de vrederechter ten goede heeft gesproken voor de daders.

N° 35 — Le citoyen PIERRE SWEERTS, demeurant à Rommersom, un de complicité d'avoir coupé l'arbre de la Liberté de la commune d'Hoegaerde le 27 Frimaire (17 Dec. 1797) dernier à dix heures du soir. Nivôse an VI (3).

N° 36. — Le citoyen FRANÇOIS, fils de FRANÇOIS VAN NERUM, brasseur, demeurant à Hougaerde, prévenu de complicité d'avoir coupé l'arbre de la Liberté de la commune d'Hoegaerde le 27 frimaire dernier à 10 heures du soir. — 1 Nivôse an VI.

N° 41. — Le citoyen BREVAIN VOLLON, journalier, demeurant à Rommersom, un de complicité d'avoir coupé l'arbre de la Liberté de la commune d'Hoegaerde le 27 frimaire dernier à 10 heures du soir. — 1 Nivôse an VI.

(Mandats d'arrêt décernés par le juge de paix du canton d'Hoegaerde, gedrukt, s.d.)

Nr. 35 – Citoyen Pierre Sweerts van Rommersom, verdacht van medeplichtigheid de vrijheidsboom van de gemeente Hoegaarden omgehakt te hebben op 27 frimaire (17 december 1797) laatstleden om 10 uur 's avonds – 1 nivôse an VI

Nr. 36 – Citoyen François, zoon van François Van Nerum, brouwer, van Hoegaarden, verdacht van medeplichtigheid de Vrijheidsboom van de gemeente Hoegaarden omgehakt te hebben op 27 frimaire laatstleden om 10 uur 's avonds – 1 nivôse an VI.

(Aanhoudingsbevelen van de vrederechter van het kanton Hoegaarden)

Op de dag zelf dat het tweede kindje van Hendrik Van Nerum werd geboren, 22 december 1797, werden Petrus en François in de gevangenis opgesloten en was Hendrik Van nerum afwezig. Hij bleef een tijdje uit het dorp, keerde na een paar maanden weer zonder dat er tegen hem iets gebeurde, hetgeen toch verwonderlijk was tijdens het Schrikbewind. Het is ook niet uitgesloten dat familiebanden met de commissaris van de uitvoerende macht, Jean Baptiste Van Autgaerden, een rol hebben gespeeld.

In de familie werd ook beweerd dat Hendrik zich bij de Brigands van de Boerenkrijg zou hebben gevoegd en gestreden heeft ‘voor outer en heerd’. Maar ook hier wordt hij wellicht verward met zijn broer, zoals verder zal blijken.

In september 1798 keerden Petrus Sweerts en François Van Nerum weer, hun straf was uitgezeten. Op dat ogenblik was echter de wet op de conscriptie uitgevaardigd waardoor Petrus en François, respectievelijk 21 en 22 jaar oud, zich voor verplichte krijgsdienst moesten melden.

François, en niet Hendrik, zou dan de Brigands vervoegd hebben, en wellicht de groep van Constant van Roux-Miroir. Of hij ergens gevochten heeft weten we niet. Wel is het zo dat hij terug naar Hoegaarden kwam want in juni van dat jaar werd hij wegens klierziekte afgekeurd voor legerdienst.

Sweerts zou zich evenmin hebben aangemeld voor verplichte legerdienst en het dorp hebben verlaten. **Dankzij de mail van Johan Scholte (zie verder), zijn we in staat om klaarheid te brengen in de verdere levensloop van Petrus (Pierre) Sweerts.**

De derde Vrijheidsboom.

Toen besloot Van Autgaerden tot het **planten van een derde boom over te gaan en dat gebeurde op 8 Nivose An VI (28-12-1797).**

In de beraadslagingen van de Municipale Raad staat hieromtrent te lezen:

“les deux autres précédemment plantés, avaient été violés et détruits par des mains ennemies et aussi criminels que sacrilèges (sic)”.

(Dus door vijandige handen, zowel misdadige als heiligschennend, vernield)

Op aanraden van de Prefect van het Departement, werd de boom omringd en beschermd door een muurtje met hekken, alles op kosten van de gemeente.

Maar de jaarlijkse eed van haat aan het Koningschap werd in 't *Nieuwhuys* in beperkte kring gehouden. Dit gebeurde op 1 pluviose an VI (21-01-1798). Nog slechts 18 personen, waaronder 8 Hoegaardiërs, waren die dag tegenwoordig om de eed af te leggen.

De geringe opkomst was toe te schrijven aan een incident die in oktober 1797 in de schoot van de Kantonnale Raad was ontstaan, betreffende de 40.000 ponden die voor de verplichte leningen door het Kanton dienden gestort en de helft nog wel binnen de 3 dagen.

Tal van inwoners hadden zich al lang tegen de “*Emprunts forcés*” verzet en protest ingediend.

Landmeter Gabriel Latinne, Municipaal Agent uit Heylissem had desbetreffend Van Autgaerden in het gezicht geslingerd dat alles zijn fout was, want dat hij bij de overheid niet de minste poging had aangewend, om de som te verzachten.

Hierin werd hij door enkelen uit de Raad gesteund. Hij verweet zelfs aan Van Autgaerden dat hij een slaafse knecht was van de Franse uitzuigers “*un servile valet des exacteurs français*”

Grote Plaats (Gemeenteplein nu) Hoegaarden vóór 1914, Rust op den Berg, café

De verdere levensloop van Petrus Sweerts en zijn nakomelingen.²

Over Peter Sweerts in Rütenbrock, kregen wij volgende mail:

‘Hallo Herr Dodion,
über Johan Scholte, der mir netterweise die letzte Ausgabe der Familieschoon von Ihnen weitergeleitet hat, habe ich Ihren Artikel über Peter Sweerts und den Freiheitsbaum bekommen und lesen dürfen. Sehr interessant - in Rütenbrock ist die ganze Geschichte ja unbekannt. Ich selber habe vor etwa 20 Jahren die Vorfahren meines Studienkollegen Ansgar Lünen erforscht, der auch von Pieter Sweerts abstammt. Peter Sweerts wohnte ja, wie Sie von Johan Scholte schon erfahren haben, eine zeitlang in Werlte. Spätestens 1808 muss er aber schon in Rütenbrock gewohnt haben, da dort die Tochter Helena geboren wurde. Am 2. Mai 1813 kaufte er für 300 holländische Gulden eine Moorplaatze von Gerhard Heinrich Niehoff. Gerhard Hermann Schweers (1832-1900), der Enkel von Pieter, hatte nur ein einziges Kind, eine Tochter namens Anna Maria, die den aus Wesuwe stammenden Johann Gerhard Lünen heiratete.
Dessen Nachkommen wohnen heute noch auf der 1813 gekauften Plaatze und betreiben dort wie vor 200 Jahren Landwirtschaft. Die Familie Lünen wird heute auf Plattdeutsch "Peiters" genannt, was auf Pieter Sweerts zurückgeht. Die Verkaufsurkunde habe ich damals abgeschrieben, zum Glück, da das Original heute nicht mehr auffindbar ist, weil die Lünens auf dem Hof sie verbummelt haben... Immerhin haben wir aber den Text:’

Die koopakte luidt als volgt³:

‘Vor mir Frans Dyckhoff Gerichtsschreiber, und provisorischer Notar des Cantons Wesuwe, wohnhaft zu Neüenharen, und neben benannten Zeügen erschienen der Colonist Gerhard Heinrich Niehoff, wohnhaft zu Rutenbrock, welcher erklärte, daß er dem Comparenten, Colonisten **Peter Schweers** daselbst erblich verkauft, und bereits uebern 2ten May 1813 demselben abgetreten habe einen Theil Moorgrund zu ungefehr sieben, und ein halb Vierup Bauland groß, belegen hinterm altenbusch für die neben sich bedungene Summe zu Dreihundert Gulden hollandisch wovon jedoch der Verkäufer bereits fünfzig Gulden hollandisch erhalten zu haben bekannte, den Rest zu zweihundert, und fünfzig Gulden soll jährlichs Termino May, undzwaren künftigen May achtzehnhundert fünfzehn zum erstemal, und fünfzig Gulden abschlaglich gezahlet werden, und bis zur todting mit drey pro cento jarlichs verzinset werden, jedoch sollen jedes jahr die fünfzig Gulden, welche den May Terminen gezahlet werden, zinsen frey seyn, von denjenigen, was über fünfzig Gülden rückständig ist, sollen aber die zinsen, wie bedungen, mit drey pro cent entrichtet werden.

In betref der Rechte und Gerechtigkeiten, Lust und Lasten bleibt es so, wie in dem Kaufbriefe bestimmt ist, welcher zwischen Jurgen Tieben, und Wilm Schutte, und dernach zwischen den Verkäufern Gerhard Heinrich Niehoff aufgerichtet ist. Der Verkäufer reservirt sich das Dominum, und verspricht Evictionem.

Vorgelesen, genehmigt, und darnach von den Comparenten und den requirirten Zeugen Colonisten Johann Wienand aus Rutenbrock, und Bernard Corte von der Haer, und zuletzt von mir Notar unterzeichnet.

A c t u m N e ü e n h a r e n in meines Notars Wohnung am **Funf und zwanzigsten September des Jahrs Achtzehnhundert, und Vierzehn.**
unterzeichnet:

² Deze zoektocht begon met een mail van johansch@gmail.com

Stambomen van Johan Scholte: www.genealogieonline.nl/stambomen-van-joha,-scholte/

³ Urkunde im Privatarchiv Lünen, "NoPep 82; zie <https://www.bermdjosefjansen.de/ansgar/ansgar-frm3.htm> (6e generatie nummer 72 Pierre (Peter) Sweerts (Schweerts), kolonist, geboren in Bost

Gert Henrich Niehoff - Joan Wienand - Peter Schweers - Bernd Korte
Frans Dyckhoff"

[Rückseite]

(LS) Für die beglaubigte Ausfertigung unterzeichnet, und mit dem gewöhnlichen Notariats Siegel bedruckt der Provis.

Notar Frans Dyckhoff

Die annoch auf dieser Obligation restirenden Zwei Hundert gulden holl. seynd mir durch den Hr. Doctoren Vagedes ausbetzahlet und Cedire dem selben hiemit mein daran haltendes recht Meppen, d. 25 april 1816 Gertt Neihof

Obige 200 gl. seynd mir von Peter Schweert zurück gezahlt und quitire deshaben hievon Meppen d. 13. jul. 1817 Mi Vagedes

Die Ahnentafel von Ansgar Lüken (in Rütenbrock auf Platt "Peiters Ansgar" genannt) finden Sie hier:

<http://www.berndjosefjansen.de/ansgar/ansgar-frm3.htm>

Peter Sweerts ist in der 6. Generation die fortlaufende Nummer 72.

Über die Vorfahren von Peter Sweerts würde ich mich gerne mit Ihnen austauschen...

Viele Grüße aus Münster (wo auch Ansgar mit seiner Frau und seinen beiden Söhnen wohnt)

en van Bernd Josef Jansen kregen we volgende aanmoedigende reactie:

Peter Sweerts ist in der 6. Generation die fortlaufende Nummer 72.

Über die Vorfahren von Peter Sweerts würde ich mich gerne mit Ihnen austauschen...

Viele Grüße aus Münster (wo auch Ansgar Lüken, in Rütenbrock auf Platt "*Peiters Ansgar*" genannt, mit seiner Frau und seinen beiden Söhnen wohnt)

Bernd Josef Jansen.

En zijn website: www.berndjosefjansen.de

Eerst wat uitleg over de veenkolonie Rütenbrock.

Rütenbrock is in 1788 gesticht als veenkolonie voor boeren. De ontwikkeling van het gebied werd mogelijk nadat in 1764 de Republiek (de Noordelijke Nederlanden) en het bisdom Münster de grens op de linker Eemsoever hadden afgebakend. De eerste bewoners die zich in het gebied vestigden waren boekweitboeren.

In de veenkoloniën bestonden grote sociale verschillen. De hoogste sociale laag bestond uit veenbazen. Deze hadden grote stukken moeras opgekocht en lieten deze door arbeiders ontginnen. Vaak voelden de veenarbeiders zich slecht behandeld waardoor er relletjes en stakingen uitbraken. Boeren maakten de tweede sociale laag uit. Deze kwamen nadat het veen ontgonnen was

Novemberland

**'Al wie hier samenkwam uit verre streken,
het land ontgon en zich een woonplaats schiep,
was elders uitgestoten, uitgeweken,
en droeg het hart in haat, tien turven diep**

Het is een kleine gemeenschap.

Heel mijn familie, zowel van vaders- als moederskant is daar begonnen met boeren.

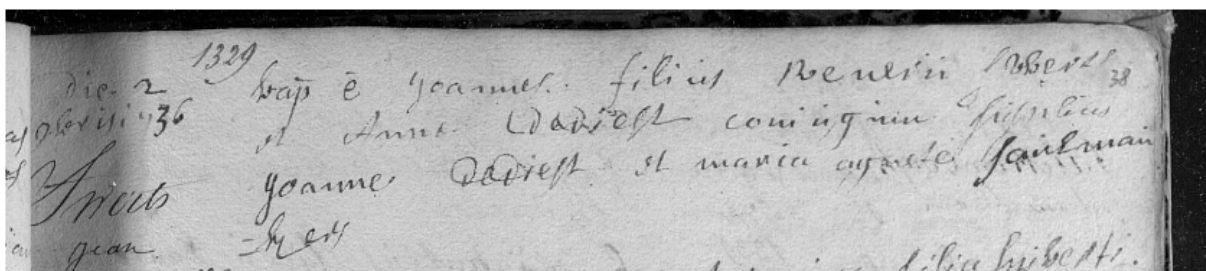
Het zal dus niet vreemd zijn dat alle dochters Sweerts getrouwd zijn met mannen die ook in mijn stamboom voorkomen.

Rütenbrock is een dorp in de Duitse gemeente Haren in de Landkreis Emsland. Het dorp ligt direct aan de Nederlandse grens bij Ter Apel.

Het was in het **Emsland** gebruikelijk dat het oudste kind de boerderij erfde en de rest vertrok naar elders. Velen vertrokken naar de veenkolonies over de grens en begonnen daar een boerderij. Zo ook mijn voorouders.

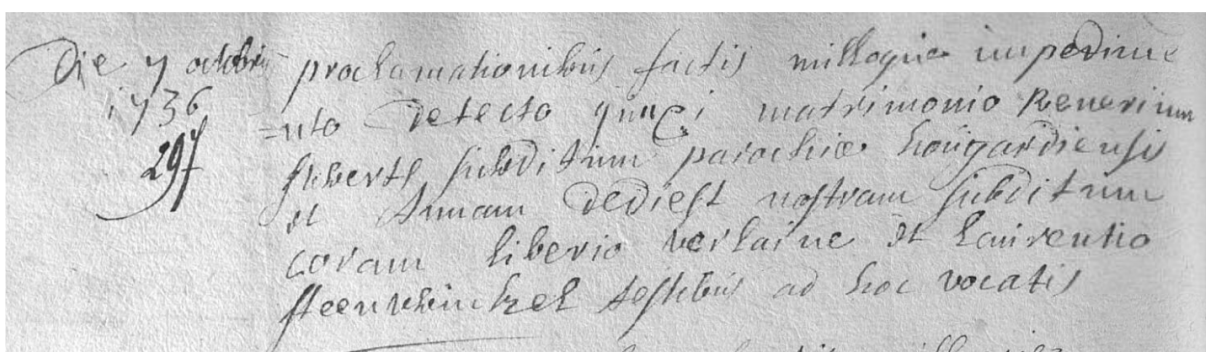
Parenteel van Joannes/Johann Sweerts/Schweerts

(Zétrud-Lumay 02.11.1736-Hoeg. 29.12.1788), zoon van Renier Swerts en Anne Dediest⁴

PRZétrud-Lumay, Dopen, 1329)

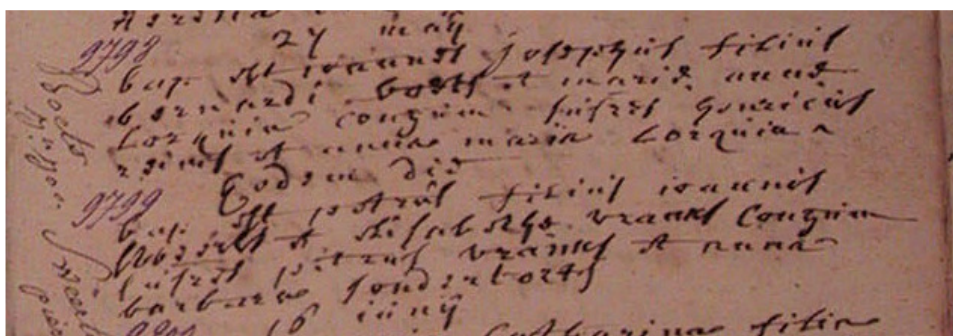
Doopacte van Joannes Swerts/Sweerts

(PrZétrud-Lumay, Huwelijken, 297)

Huwelijksacte van Renier Swerts/Sweerts van Hoegaarden met Anna Dediest van Zétrud-Lumay (07/10/1736)

Joannes Sweerts (Zétrud-Lumay 02.11.1736-Hoeg. 29.12.1788),
x 02.11.1776 Marie Elisabeth Vranxs (Hoeg. 27.01.1745-Rommersom⁵ 26.11.1816), dochter van
Vranx Henri en Van den Bon Elisabeth; zij woonden in Rommersom.

(PRHoeg., Dopen, p. 831r., nr. 9799)

Doopakte van Petrus Sweerts te Hoegaarden

⁴ p/m Joannes Dediest en Maria Agneta Saulmaukers

⁵ Van 1796 tot 1820 een afzonderlijke gemeente; daarvoor en daarna een gehucht van Hoegaarden

Eodem die
Bap(tisatus) est petrus filius ioannis
sweerts et elisabeth(a)e vranxs con(iu)gum
sus(cepto)res petrus vranxs et anna-
barbara sondervorts

de vier kinderen van Joannes en Elisabeth waren (**één zoon** en drie dochters)

op dezelfde dag (= 27 mei)
is Petrus gedoopt, zoon van Joannes
Sweerts en Elisabeth Vranxs, echtgenoten
getuigen waren Petrus Vranxs en Anne-
Barbara Sondervorts (Sondervorst)

-Pierre/Petrus (Hoeg. 27.05.1775), p/m Pierre Vranckx, oom en Anna Barbe Sondervorst

-Marie Agnes (Hoeg. 03.02.1779)⁶

-Marie Elisabeth (Hoeg. 28.01.1781), was als 15-jarige, meid bij notaris Lintermans Jean Henri (29 j.) en Van Nerum Barbara (27 j.), tijdens de volkstelling van 1795/96

-Anne Marie (Hoeg. 10.06.1783-11.04.1858)

x Guillaume Goossens (Hoeg. 19.07.1782-06.01.1859), smid, zoon van Jean en Hélène Celis; woonden in het dorp te Hoegaarden.

1.

Sweerts Petrus/Pierre Peter (Hoeg. 27.05.1775-Haren (Emsland)-Rütenbrock 28.08.1840), kolonist⁷

x Wertle (Emsland) 12.05.1804 Koop Margaretha Elisabeth (Wertle 02.11.1769-Haren-Rütenbrock 25.08.1839)
dochter van Koop Herman en Fleerkamp Thekla

zij kopen een boerderij in Rütenbrock in 1813⁸;

In 1832 komt de familie van 5 personen voor op de lijst ⁹van de katholieke families van Rütenbrock;

⁶ Over Marie Agnes en Maria Elisabeth hebben we tot nu geen verdere gegevens

⁷ Bij de volkstelling van 14.04.1812 wordt zijn naam niet vernoemd

⁸ Privataarchiv Lünen, NoPep 82: Kauft eine Plaatze in Rütenbrock

⁹ 14.11.1832 Katholischer Familien- und Personenbestand

Rütenbrock nr. 27 Familie Johan Schweerts

De bewoners van Plaatze 27 volgens tellingen (1788 Herm Jürgen Tieben
1798 Herm Tieben

1831 Johann Schwerts met vrouw, twee ouders en een dochter

Tevens Joh. Herm Menzen met vrouw, twee ouders, een dochter, drie meiden en een kostganger

1910, 1938 en 1963 Gerhard Lünen

1980 Weduwe Lünen/Herman Lünen

(de moeder van onze correspondent, Johan Scholte, is een achterkleinkind van Peter Sweerts, 26.08.2017)

Een lijst van alle sterfgevallen tot 1860 vermeldt *Peter Schweerts en Marg. El. Koop uit Hogarden/NL*¹⁰

Peter en Margaretha krijgen twee kinderen:

2.

1.Schweers Johann Hermann (Werlte 21.01.1805¹¹-Haren-Rütenbrock 27.11.1878), kolonist

x Haren-Rütenbrock 16.02.1830 Arens Anna Maria (Haren-Lindloh 08.09.1803-Haren-Rütenbrock 29.06.1878), dochter van Ahrens Gerhard en Grönniger Anna Cath. Margaretha

Johann blijft in Rütenbrock op de boerderij (volgt 3)

2.Zwiers (Schweers) Helena Elisabeth, Anna-Lena (Leentje) (Haren-Rütenbrock 01.04.1808-Borger-Odoorn/Dr-Zandberg 20.02.1883)

x Haren-Rütenbrock 02.06.1835 Hoezen/Husen Berend/Johann Bernhard (Haren-Rütenbrock 22.06.1810¹²-Valthemussel, Odoorn 05.11.1883), landbouwer

zoon van Husen (von) Gabriels/Goabels Hermann Bernhard en Lohmann Maria Gesina

Berend vertrekt naar Zandberg en daar wordt de naam Hoezen en van Anna Lene Zwiers (volgt 4)

3. (36/37)

Schweers Johann Hermann (Wertle 21.01.1805¹³-Haren-Rütenbrock 27.11.1878), kolonist

x Haren-Rütenbrock 16.02.1830 Arens Anna Maria (Haren-Lindloh 08.09.1803-Haren-Rütenbrock 29.06.1878),

3.1.Schweers Margaretha Elisabeth (Haren-Rütenbrock 31.03.1831-Haren-Schwartenberg 18.12.1867), 36 jaar oud

x Haren-Rütenbrock 11.10.1853 Arling Johann Theodor (Haren-Schwartenberg 28.04.1826-Emmen(Dr)-Roswinkelerveen 11.02.1870, kolonist, begraven te Haren-Rütenbrock op 14.02.1870, 43 jaar oud

¹⁰ Zie Heinz Menke; 'Hogarden/NL' moet dus zijn 'Hoegaarden-België'

¹¹ doopdatum

¹² En gedoopt op 28.06.1810

¹³ doopdatum

3.2.Schweers Gerhard Hermann (Haren-Rütenbrock 27.12.1832-17.03.1900), 67 jaar oud x Haren-Rütenbrock 03.09.1872 Zur Vehr Anna Maria (Haren-Wesuwe-Brook 26.04.1836- Haren-Rütenbrock 27.02.1899), 62 jaar oud

Schweers Anna Maria (Haren-Rütenbrock 31.10.1877-12.02.1912), 34 jaar

enig kind, erft de boerderij

x Lüken Johann Gerhard

Lüken Gerhard Hermann (Rütenbrock 07.01.1905-29.07.1974), 69 j.

x Rütenbrock 02.06.1931 Winter Helena Thekla (Rütenbrock 03.07.1910-07.01.1980, 69 j.)

Lüken Hermann Heinrich (Rütenbrock 02.11.1937)

3.3.Schweers Anna Margaretha (Haren-Rütenbrock 09.09.1835-Adorf, Twist)

x Rütenbrock 18.06.1858 Tieben Gerhard Hermann (Rütenbrock 18.04.1832)

Tieben Anna Maria (Adorf, Twist 1859-Rütenbrock 1869), 9/10 jaar oud

Tieben Anna Margaretha (Oomsberg, Stadskanaal 1863-Adorf, Twist)

Tieben Gerhard Hermann Wenzeslaus (Adorf, Twist 1865)

3.4.Schweers Helena Adelheid (Haren-Rütenbrock 24.04.1837-Lindloh, Haren 07.06.1871), 34 jaar oud

x Rütenbrock 17.04.1871 Blaue Johann Hermann (Gross Fullen, Meppen 18.11.1819), 51 jaar op de dag van het huwelijk

Blaue Anna Margaretha (Lindloh, Haren 28.04.1871 (volgt 16)

3.5.Schwerts/Schweers Maria Catharina (Haren-Rütenbrock 11.02.1839-Nieuw-Weerdinge, Emmen 19.10.1907), 68 jaar oud

x Emmen (Dr) 05.09.1868¹⁴ Helder/Heller Berend Hendrik (Borger-Odoorn (Dr) 06.09.1833-Laudermarke, Vlagtwedde 15.12.1914), 81 jaar oud

zoon van Harm Hendrik/Herm Hinrich en Hoezen/Husen Regina

Helder Maria (Emmen (Dr) 1864) (volgt 17)

Helder Harm (Emmen (Dr)-Weerdingermarke 28.12.1868) (volgt 18)

Helder Jan (Emmen (Dr)-Weerdingermarke 11.06.1874-18.10.1886), 12 jaar

¹⁴ Het kerkelijk huwelijk vond plaats in Rütenbrock 17.06.1862

3.6.Schweers Anna Maria (Haren-Rütenbrock 24.06.1841-Laudermarke-Vlagtwedde (Gr), 83 jaar oud)

x Haren-Rütenbrock 21.04.1874 Tieben Johann (Haren-Rütenbrock 09.06.1845-Laudermarke-Vlagtwedde (Gr) 11.02.1923), landbouwer, 77 jaar oud

zoon van Johann Hermann Heinrich en Husen (von) Hoezen Anna Adelheid Hermanns

Tieben Adelheid/Aleida (Laudermarke-Vlagtwedde (Gr) *(volgt 19)*)

Tieben Maria (Laudermarke-Vlagtwedde 13.07.1878)

Tieben Harm (Laudermarke-Vlagtwedde 16.07.1881) *(volgt 20)*

Tieben Johan Bernhard (Rütenbrock 23.11.1882) *(volgt 21)*

4.

Zwiers (Schweers) Helena Elisabeth, Anna-Lena (Leentje) (Haren-Rütenbrock 01.04.1808-Borger-Odoorn/Dr-Zandberg 20.02.1883)

x Haren-Rütenbrock 02.06.1835 Hoezen/Husen Berend/Johann Bernhard (Haren-Rütenbrock 22.06.1810¹⁵-Valthermussel, Odoorn 05.11.1883), landbouwer

(Proband: Berend (Johann Bernhard) Hoezen (Husen), 73, 1810-1883 (x1835, 7k)

Verwante: Helena Adelheid Wübben (Hoezen), 90, 1917-2008 (x1942, 5k)

Omschrijving: achterkleindochter (dochter van zoons zoon) Graad: 3 Consanguïniteit: 12,5%)

Maria Gezina, Marija Zienke Hoezen (Borger-Odoorn (Dr)-Zandberg 27.07.1836¹⁶-Valthermond, Odoorn (Dr) 14.11.1840), 4 jaar oud

Jan (Johann Bernard) Hoezen (Husen) (Borger-Odoorn (Dr)Zandberg 24.12.1838) (volgt 11)

Harm (Hermann) Hoezen (Husen) (Borger-Odoorn (Dr)Zandberg 16.06.1841) (volgt 12)

Geert Hoezen (Borger-Odoorn (Dr)Zandberg 18.01.1844-04.05.1846), 2 jaar oud

Elisabeth Hoezen (Borger-Odoorn (Dr)Zandberg 09.04.1846) (volgt 13)

Jan Geert Hoezen (Borger-Odoorn (Dr)Zandberg 27.06.1848-14.07.1850), 2 jaar oud

Maria Gezina (Sientje) Hoezen (Borger-Odoorn (Dr)Zandberg 14.12.1852)

¹⁵ En gedoopt op 28.06.1810

¹⁶ Gedoopt in Haren-Rütenbrock 29.07.1836